

УДК 658.15

ВИЗНАЧЕННЯ ВИТРАТ НА СТВОРЕННЯ І ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**Меліхова Т. О.**, к.е.н., доцент, Запорізька державна інженерна академія, м. Запоріжжя**Меліхова Т. О. Визначення витрат на створення і покращення фінансової безпеки підприємства.**

Узагальнено досвід створення на підприємствах служби, яка виконує функції фінансової безпеки та впливає на величину витрат, пов'язаних з фінансовою безпекою. Пропонуємо витрати живої та упередженої праці розрахувати як суму витрат на управління, які визначають витрати на оплату праці персоналу (з нарахуваннями на соціальні заходи), матеріальних та інших витрат, амортизації та витрат, які виражають умовний прибуток, створений фахівцями з фінансової безпеки. Запропоновано методи визначення витрат на функціонування системи фінансової безпеки підприємства, які враховують у своєму складі умовний прибуток та умовний грошовий потік. Виділено валовий, чистий, дійсний і заданий умовний прибуток і грошовий потік. Чистий умовний прибуток менше валового на суму адміністративних витрат, витрат на збут, інших витрат, податку на прибуток. Дійсний умовний прибуток представляє собою ту частину валового умовного прибутку, яка дійсно буде направлена на фінансову безпеку. Заданий умовний прибуток – частина умовного валового прибутку, яку планується одержати через певний заданий час. Наявність різних видів умовного прибутку дає можливість розрахувати не тільки валовий і чистий, але й дійсний та заданий умовний грошовий потік. Використання методів дає можливість удосконалити методичні підходи до визначення економічної ефективності створення і поліпшення системи фінансової безпеки підприємства. Результати створення системи управління фінансовою безпекою підприємства можуть бути: 1) кількісні – збільшення: виторгу від реалізації продукції, прибутку, надходжень грошових коштів, ринкової вартості підприємства, обсягу інвестицій в інноваційний розвиток підприємства, рівня ефективності реальних інвестиційних та інноваційних проєктів, рівня ефективності портфеля фінансових інвестицій; зменшення суми можливих збитків за рахунок підвищення рівня надійності фінансової безпеки; підвищення рівня ліквідності підприємства; 2) якісні - підвищення рівня: фінансової безпеки, фінансової стійкості, платоспроможності підприємства та зниження вірогідних фінансових ризиків.

Меліхова Т. О. Определение расходов на создание и улучшение финансовой безопасности предприятия.

Обобщен опыт создания на предприятиях службы, которая выполняет функции финансовой безопасности и влияет на величину расходов, связанных с финансовой безопасностью. Предлагаем затраты живого и овеществленного труда рассчитывать как сумму расходов на управление, которые определяют расходы на оплату труда персонала (с начислениями на социальные мероприятия), материальные и другие затраты, амортизация и расходы, выражающие условный доход, созданный специалистами по финансовой безопасности. Предложены методы определения затрат на функционирование системы финансовой безопасности предприятия, которые учитывают в своем составе условную прибыль и условный денежный поток. Выделены валовая, чистая, действительная и заданная условная прибыль и денежный поток. Чистая условная прибыль меньше валовой на сумму административных расходов, расходов на сбыт, других расходов, налога на прибыль. Действительно условная прибыль представляет собой ту часть валовой условной прибыли, которая действительно будет направлена на финансовую безопасность. Заданная условная прибыль - часть условной валовой прибыли, которую планируется получить через определенное заданное время. Наличие различных видов условной прибыли дает возможность рассчитать не только валовой и чистый, но и действительный и заданный условный денежный поток. Использование методов дает возможность усовершенствовать методические подходы к определению экономической эффективности создания и улучшения системы финансовой безопасности предприятия. Результаты создания системы управления финансовой безопасностью предприятия могут быть: 1) количественные - увеличение: выручки от реализации продукции, прибыли, поступлений денежных средств, рыночной стоимости предприятия, объема инвестиций в инновационное развитие предприятия, уровня эффективности реальных инвестиционных и инновационных проєктов, уровня эффективности портфеля финансовых инвестиций, уменьшение суммы возможных убытков за счет повышения уровня надежности финансовой безопасности, повышение уровня ликвидности предприятия; 2) качественные - повышение уровня: финансовой безопасности, финансовой устойчивости, платежеспособности предприятия и снижения вероятных финансовых рисков.

Melikhova T. The costs determination for creating and improvement of the company's financial security.

In the article it was summed up the experience of creating service department, which serves the financial security and affects the amount of expenses related to financial security. It was done costs calculations of labor and materials as the sum of the of managing costs that determine labor costs of staff (with charges at social payments), materials and other costs, depreciation costs, expressing conditional income created a financial security. It was done a method of the costs determination on company's financial security system operation in response to its composition and the conditional

earnings conditional cash flow. Highlighted the gross, net, real and given conditional earnings and cash flow. In the article it was done net notional gross profit less the amount of the administrative costs, costs of sales, other expenses, and income taxes. Indeed notional profit represents the portion of the gross notional profit, which will be really focused on financial security. Set a conditional income - part of the conditional gross margins to be achieved after a certain specified time. The presence of different types of conditional income allows to calculate not only the gross and net, but the real and given conditional cash flow. Using the method provides an opportunity to improve the methodological approaches to the definition of a cost-effectiveness and improved company's financial security. The results of a system for management of financial security company may be: 1) quantitative - increasing: sales revenue, profits, cash flows, the market value of the company, the amount of investment in the development of innovative enterprises, the level of real investment and innovation projects, the level of efficiency of a portfolio of financial investment, reducing the amount of potential losses by improving the reliability of financial security, increased liquidity of the enterprise, 2) quality - improving: financial security, financial stability, the company's solvency and to minimize financial risks.

Постановка проблеми. Для визначення економічної ефективності системи фінансової безпеки підприємства необхідно розрахувати витрати на фінансову безпеку. Складність полягає в тому, що на рівні структурних підрозділів підприємства продукція та послуги є проміжним результатом господарської діяльності. Витрати виробництва на даному рівні не враховують прибуток, створений працівниками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою створення на підприємстві системи фінансової безпеки займалися ряд науковців: І. Бланк, О. Грачов, Л. Донець, Д. Зеркалов, Е. Камишнікова, С. Капітула, А. Меліхов, Сорокіна, О. Судакова, А. Фоменко [1-10]. Під системою фінансової безпеки І.Бланк розуміє: систему кількісних і якісних параметрів фінансового стану підприємства, що в комплексі відображають рівень його фінансової захищеності [1, с. 17]. На даний час не вирішеними є питання, пов'язані з визначенням витрат на створення системи фінансової безпеки підприємства, результатів функціонування цієї системи, визначенням економічної ефективності системи. Як розрахувати витрати на створення та поліпшення системи фінансової безпеки підприємства? Щоб відповісти на це питання треба визначити: чи функції здійснюються при формуванні системи фінансової безпеки; хто здійснює функції фінансової безпеки; на що впливає фінансова безпека; до яких результатів це може привести; як виміряти результати фінансової безпеки; які кошти треба витратити на виконання функцій по управлінню системою фінансової безпеки. Одним із основоположників формування системи фінансової безпеки підприємства як напряму фінансового менеджменту є І. Бланк [1]. Функції управління фінансовою безпекою розділені ним на функції управління як управляючої системи та функції управління як спеціалізованої системи менеджменту [1, с. 95].

До функцій управління фінансовою безпекою підприємства як управляючою системи віднесені: формування ефективних інформаційних систем, що забезпечують обґрунтування альтернативних варіантів управлінських рішень; аналіз стану фінансової безпеки підприємства; планування заходів щодо забезпечення рівня фінансової безпеки підприємства; розробка діючої системи стимулювання реалізації прийнятих управлінських рішень в області фінансової безпеки підприємства; ефективний контроль за реалізацією управлінських рішень в області фінансової безпеки підприємства. Функції управління фінансовою безпекою підприємства як спеціалізованої системи менеджменту включають: розробку стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства; управління фінансовою рентабельністю підприємства; управління формуванням фінансових ресурсів підприємства; управління фінансовою стабільністю підприємства; управління інвестиційною активністю та ефективністю інвестицій підприємства; управління фінансовими ризиками підприємства; управління фінансовими інноваціями підприємства; антикризове фінансове управління підприємством. Дані функції повинні здійснювати фахівці із структури управління фінансовою службою підприємства. Пропонуємо виконання функцій з управління фінансовою безпекою підприємства зосередити в окремій групі підрозділів під керівництвом фінансового директора підприємства.

Виділення в організаційній структурі підприємства окремих підрозділів, спрямованих на реалізацію завдань економічної та фінансової безпеки є одним із невирішених питань, які впливають на витрати, пов'язані з економічною та фінансовою безпекою підприємства. Існують різні підходи до створення організаційної структури. По-перше, треба з'ясувати: 1) створювати чи не створювати службу безпеки підприємства; 2) служба фінансової безпеки підприємства буде відокремлена від служби економічної безпеки чи ні.

Службу безпеки створюють такі підприємці: ті, які орієнтовані на довгострокове існування; якщо на підприємстві працює значна чисельність персоналу і майно являється об'єктом зазіхань від злочинців або недобросовісних конкурентів; ті, в кого є кошти. Спочатку на підприємстві повинні оцінити можливості залучення зовнішньої служби охорони запобігання до допомоги державних або приватних служб охорони. Перед створенням служби безпеки треба ідентифікувати реальні та потенційні погрози від різних сил.

На підприємстві існують різні джерела погроз, збитків, ризиків: крадіжка матеріальних цінностей злодіями та співробітниками; «блокомірцева» злочинність, корупція; комп'ютерна злочинність, загроза технічного проникнення, виток електронної інформації; вандалізм, вибухи, пожери, підпали; викрадення, захват заложників, рекет, погрози шантажу; природні катаклізми; масові безпорядки [7, с. 219].

Зарубіжний та вітчизняний досвід показує, що середня фірма може мати службу безпеки, яка включає чотири сектори (відділу): охорони, режиму, технічного захисту, оперативно-розвідкової (контррозвідкової) роботи [7, с. 219]. А. Меліховим та Е. Камишніковою запропоновано створити на металургійному підприємстві ВАТ «ММК ім. Ілліча» особливий підрозділ під назвою «відділ економічної безпеки» [8]. Він буде координувати діяльність всіх підрозділів підприємства в напрямку економічної безпеки. Організаційна структура

включає начальника відділу й шість рядових економістів з метою вирішення питань по окремим напрямкам. До основних напрямків роботи відділу віднесені: оцінка та аналіз стану економічної безпеки підприємства; оцінка та аналіз стану економічної безпеки інших підприємств у складі ВАТ, їхнього впливу на рівень безпеки металургійного підприємства; порівняння значень показників оцінки економічної безпеки металургійного підприємства з підприємствами конкурентами, попередження загроз з боку конкурентів; попередження загроз з боку споживачів, контроль за їхнім впливом на рівень економічної безпеки підприємства; погодження загроз з боку постачальників, контроль за їхнім впливом на рівень економічної безпеки підприємства; попередження загроз з боку працівників підприємства, особливо тих, що мають доступ до конфіденційної інформації [9, с. 13].

На наш погляд, в даній структурі не враховано попередження загроз, котрі можуть виникати з боку держави (мається на увазі загрози з боку всіх гілок влади). Крім того, загрози з боку конкурентів потрібно розділити на загрози конкурентів даної галузі та потенційних конкурентів з інших галузей, котрі можуть увійти в дану галузь виробництва. Загрози з боку споживачів, на наш погляд, потрібно розділити на загрози кінцевих споживачів та загрози з боку посередників між підприємством та кінцевим споживачем.

С. Капітула пропонує управління економічною безпекою підприємства зосередити у службі (відділі) економічної безпеки, яка буде займатися: моніторингом всіх внутрішніх та зовнішніх загроз підприємству, прогнозуванням можливих наслідків від загроз, оцінкою рівня економічною безпекою підприємства, розробкою стратегії протидії загрозам підприємству, аналізом ефективності впровадження розробленої стратегії, аналізом впливу організаційних заходів на загальний рівень економічної безпеки підприємства. Служба економічної безпеки оцінює також рівень фінансової безпеки. Служба повинна підпорядковуватись генеральному директорові або одному із його заступників [10, с. 7]. Одним із питань, яке недостатньо вирішене, пов'язано з створенням на підприємстві служби фінансової безпеки та визначенням витрат на утримання цієї служби.

Мета статті. Узагальнити досвід створення на підприємстві служби, яка займається фінансовою безпекою. Розробити методичні підходи до визначення витрат, пов'язаних з функціонуванням системи фінансової безпеки підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основним елементом витрат на створення системи фінансової безпеки є витрати на управління фінансовою безпекою. Пропонуємо витрати живої та упредметненої праці розрахувати як суму витрат на управління, які визначають витрати на оплату праці персоналу (з нарахуваннями на соціальні заходи), матеріальних та інших витрат, амортизації та витрат, які виражають умовний прибуток, створений фахівцями з фінансової безпеки:

$$B_{e.ф} = B_{ф} + E_{н.ф.в} \cdot B_{ф}; \quad (1)$$

$$B_{ф} = B_{зп.ф} + B_{м.ф} + B_{а.ф}, \quad (2)$$

де $B_{e.}$, $B_{ф}$ - економічні та бухгалтерські витрати, пов'язані з виконанням функцій фінансової безпеки підприємства, грн/рік; $B_{зп.ф}$ - витрати на оплату праці (з нарахуванням на соціальні заходи) персоналу, задіяного в системі фінансової безпеки підприємства, грн/рік; $B_{м.ф}$ - матеріальні та інші витрати, пов'язані з формуванням системи фінансової безпеки підприємства, грн/рік; $B_{а.ф}$ - амортизаційні відрахування, пов'язані з формуванням системи фінансової безпеки підприємства, грн/рік; $E_{н.ф.в}$ - нормативний показник економічної ефективності витрат на створення системи фінансової безпеки підприємства, відносні одиниці. Показник приймається на рівні не нижче від рівня нормативної рентабельності виробництва, який дорівнює відношенню нормативного валового прибутку до бухгалтерських витрат виробництва.

Добуток $E_{н.ф.в} \cdot B_{ф}$ представляє собою умовний прибуток, який припадає на працівників, пов'язаних із фінансовою безпекою підприємства. При розрахунку умовного прибутку ми виходим із теоретичних уявлень, що прибуток підприємства створюється всіма працівниками підприємства. Прибуток, який припадає на підрозділи підприємства, є умовним.

Пропонуємо розрахунок умовного нормативного валового грошового потоку, який припадає на підрозділи підприємства, пов'язані з фінансовою безпекою, представити у вигляді формули:

$$ГП_{н.ф.в} = B_{а.ф} + B_{зоб.н.ф} + E_{н.ф.в} \cdot B_{ф}, \quad (3)$$

де $ГП_{н.ф.в}$ - нормативний умовний валовий грошовий потік, який припадає на підрозділи підприємства, пов'язані з фінансовою безпекою, грн/рік; $B_{а.ф}$ - амортизаційні відрахування, пов'язані з формуванням системи фінансової безпеки підприємства, грн/рік; $B_{зоб.н.ф}$ - інші надходження (зобов'язання) від інвестиційної та фінансової діяльності, які припадають на підрозділи фінансової безпеки, грн/рік; $E_{н.ф.в}$ - нормативний показник економічної ефективності витрат на створення системи фінансової безпеки підприємства, відносні одиниці; $B_{ф}$ - бухгалтерські витрати, пов'язані з використанням функцій фінансової безпеки підприємства, грн/рік.

Умовний кумулятивний грошовий потік, пов'язаний з фінансовою безпекою, пропонується розрахувати за формулою:

$$\text{ГП}_{\text{к.ф}} = C_{\text{о.ф}} + (B_{\text{зоб.ф}} + E_{\text{н.ф.в}} \cdot B_{\text{ф}}) \cdot t, \quad (4)$$

де $\text{ГП}_{\text{к.ф}}$ - умовний кумулятивний грошовий потік, пов'язаний з фінансовою безпекою підприємства, грн; $C_{\text{о.ф}}$ - вартість основних засобів, які припадають на підрозділи, пов'язані з фінансовою безпекою, грн; t - розрахунковий період, роки.

Пропонуємо виділити такі види умовного прибутку: валовий, чистий, дійсний, заданий. Чистий умовний прибуток менше валового на суму адміністративних витрат, витрат на збут, інших витрат, податку на прибуток. Дійсний умовний прибуток представляє собою ту частину валового умовного прибутку, яка дійсно буде направлена на фінансову безпеку. Заданий умовний прибуток – частина умовного валового прибутку, яку планується одержати через певний заданий час.

Наявність різних видів умовного прибутку дає можливість розрахувати не тільки валовий і чистий, але й дійсний та заданий умовний грошовий потік. Розрахунок цих видів умовного грошового потоку пропонуємо здійснити за наступними формулами.

Валовий умовний грошовий потік, пов'язаний з фінансовою безпекою ($\text{ГП}_{\text{у.в.ф}}$):

$$\text{ГП}_{\text{у.в.ф}} = B_{\text{а.ф}} + B_{\text{зоб.ф}} + \text{П}_{\text{у.ф.в}}; \quad (5)$$

$$\text{ГП}_{\text{у.в.ф}} = B_{\text{а.ф}} + B_{\text{зоб.ф}} + E_{\text{н.ф.в}} \times B_{\text{ф}}, \quad (6)$$

де $B_{\text{а.ф}}$ – амортизаційні відрахування, пов'язані з фінансовою безпекою, грн/рік; $B_{\text{зоб.ф}}$ – інші надходження, пов'язані з фінансовою безпекою, грн/рік; $\text{П}_{\text{у.ф.в}}$ – умовний валовий прибуток, пов'язаний з фінансовою безпекою, грн/рік; $E_{\text{н.ф.в}} \times B_{\text{ф}}$ – умовний валовий прибуток, пов'язаний з фінансовою безпекою, грн/рік; $E_{\text{н.ф.в}}$ – нормативний показник економічної ефективності (вказує на частку умовного валового прибутку від бухгалтерських витрат), віднос. од.; $B_{\text{ф}}$ – бухгалтерські витрати, пов'язані з фінансовою безпекою, грн/рік;

$$\text{П}_{\text{у.ф.в}} = E_{\text{н.ф.в}} \times B_{\text{ф}}. \quad (7)$$

Чистий умовний грошовий потік, пов'язаний з фінансовою безпекою ($\text{ГП}_{\text{у.ч.ф}}$):

$$\text{ГП}_{\text{у.ч.ф}} = B_{\text{а.ф}} + B_{\text{зоб.ф}} + \text{П}_{\text{у.ф.ч}}; \quad (8)$$

$$\text{ГП}_{\text{у.ч.ф}} = B_{\text{а.ф}} + B_{\text{зоб.ф}} + E_{\text{н.ф.ч}} \times B_{\text{ф}}; \quad (9)$$

$$\text{П}_{\text{у.ф.ч}} = E_{\text{н.ф.ч}} \times B_{\text{ф}}, \quad (10)$$

де $\text{П}_{\text{у.ф.ч}}$ – умовний чистий прибуток, пов'язаний з фінансовою безпекою, грн/рік; $E_{\text{н.ф.ч}}$ – нормативний показник ефективності (вказує на частку умовного чистого прибутку від бухгалтерських витрат), віднос. од.

Дійсний умовний грошовий потік, пов'язаний з фінансовою безпекою ($\text{ГП}_{\text{у.д.ф}}$):

$$\text{ГП}_{\text{у.д.ф}} = B_{\text{а.ф}} + B_{\text{зоб.ф}} + \text{П}_{\text{у.ф.д}}; \quad (11)$$

$$\text{ГП}_{\text{у.д.ф}} = B_{\text{а.ф}} + B_{\text{зоб.ф}} + E_{\text{н.ф.д}} \times B_{\text{ф}}; \quad (12)$$

$$\text{П}_{\text{у.ф.д}} = E_{\text{н.ф.д}} \times B_{\text{ф}}, \quad (13)$$

де $\text{П}_{\text{у.ф.д}}$ – умовний дійсний прибуток, пов'язаний з фінансовою безпекою, грн/рік; $E_{\text{н.ф.д}}$ – нормативний показник ефективності (вказує на частку умовного дійсного прибутку від бухгалтерських витрат), віднос. од.

Заданий умовний грошовий потік, пов'язаний з фінансовою безпекою ($\text{ГП}_{\text{у.з.ф}}$):

$$\text{ГП}_{\text{у.з.ф}} = B_{\text{а.ф}} + B_{\text{зоб.ф}} + \text{П}_{\text{у.ф.з}}; \quad (14)$$

$$\text{ГП}_{\text{у.з.ф}} = B_{\text{а.ф}} + B_{\text{зоб.ф}} + E_{\text{н.ф.з}} \times B_{\text{ф}}; \quad (15)$$

$$\text{П}_{\text{у.ф.з}} = E_{\text{н.ф.з}} \times B_{\text{ф}}, \quad (16)$$

де $\text{П}_{\text{у.ф.з}}$ – умовний заданий прибуток, пов'язаний з фінансовою безпекою, грн/рік; $E_{\text{н.ф.з}}$ – нормативний показник ефективності (вказує на частку умовного заданого прибутку від бухгалтерських витрат), віднос. од.

Умовний нормативний нагромаджений грошовий потік, пов'язаний з фінансовою безпекою ($ГП_{\text{наг.ф}}$), буде дорівнювати добутку річного умовного грошового потоку ($ГП_{\text{н.ф}}$) та розрахункового періоду (t):

$$ГП_{\text{наг.ф}} = ГП_{\text{н.ф}} \cdot t. \quad (17)$$

Результати створення системи управління фінансовою безпекою підприємства можуть бути кількісними і якісними.

Кількісні економічні результати: збільшення виторгу від реалізації продукції; збільшення прибутку; збільшення надходжень грошових коштів (збільшення продукції грошового потоку); збільшення ринкової вартості підприємства; збільшення обсягу інвестицій в інноваційний розвиток підприємства; збільшення рівня ефективності реальних інвестиційних та інноваційних проектів; збільшення рівня ефективності портфеля фінансових інвестицій; зменшення суми можливих збитків за рахунок підвищення рівня надійності фінансової безпеки; підвищення рівня ліквідності на підприємстві.

Якісні результати: підвищення рівня фінансової безпеки підприємства; підвищення рівня фінансової стійкості підприємства; підвищення рівня платоспроможності підприємства; зниження вірогідних фінансових ризиків.

Висновки.

1. Узагальнено досвід створення на підприємствах служби, яка виконує функції фінансової безпеки та впливає на величину витрат, пов'язаних з фінансовою безпекою.

2. Запропоновано методи визначення витрат на функціонування системи фінансової безпеки підприємства, які враховують у своєму складі умовний прибуток та умовний грошовий потік. Виділено валовий, чистий, дійсний і заданий умовний прибуток і грошовий потік. Використання методів дає можливість удосконалити методичні підходи до визначення економічної ефективності створення і поліпшення системи фінансової безпеки підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – 2-е изд., стер. – К. : Эльга, 2009. – 776 с.
2. Судакова О.І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства / О.І. Судакова // Економічний простір. - № 9. – 2008. – с. 140-148.
3. Фоменко А.В. Фінансова безпека підприємства: адаптація поняття до сучасних умов розвитку економіко-правової держави / А.В. Фоменко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Natural/Vetp/2010_29/10favsft.pdf
4. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства: Навч. пос. / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
5. Грачов О.В. Податкова безпека як невід'ємна складова економічної безпеки підприємства / О.В. Грачов // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vetp/2010_29/10govsom.pdf
6. Сорокіна О.М. Зміст дефініції „фінансова безпека” / О.М. Сорокіна // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Tiru/2009_28_3/42.pdf.
7. Зеркалов Д.В. Економічна безпека / Д.В. Зеркалов : монографія : К.: Основа, 2011. – 586 с.
8. Меліхов А.А. Проблеми оцінки економічної безпеки підприємства / А.А. Меліхов, Е.В. Камишнікова // Вісник ПДТУ. – 2008. - № 18. – Ч. 1. – С. 279-283.
9. Камишнікова Е.В. Методи оцінки економічної безпеки промислових підприємств / Е.В. Камишнікова : автореф. дис... канд.. екон. Наук : 08.00.04 // Приазовський державний технічний університет. – Мариуполь, 2010. – 20 с.
10. Капітула С.В. Оцінка та управління економічною безпекою підприємства (на прикладі гірничо-збагачувальних комбінатів України) / С.В. Капітула : автореф. дис... канд.. екон. Наук : 08.00.04 // Криворізький технічний університет. – Кривий Ріг, 2009. – 17 с.

Ключові слова: підприємство, фінансова безпека, система, функції управління, витрати, умовний прибуток, грошовий потік.

Ключевые слова: предприятие, финансовая безопасность, система, функции управления, расходы, условная прибыль, денежный поток.

Key words: business, financial security, system management, costs, imputed income, cash flow.